

Diplomamunka bírálat

6. melléklet az építészmérnöki egységes, osztatlan és a szerkezettervező építészmérnöki MSc szak záróvizsga szabályzatához

A diplomázó hallgató

neve: Kovács Attila
szak: építészmérnök osztatlan
diplomamunka védésének tanéve és féléve: 2020/2021 II.

A diplomamunka témája

..... Sétálóutcat a belvárosba – Csorna központjának rehabilitációja
.....

A bíráló

neve: Wettstein Domonkos
munkahelye: BME Urbanisztika Tanszék
telefonszáma: 06 30 436 4956
e-mail címe: wettstein.domonkos@gmail.com

Opponensi vélemény

A köztérmegújítás ma a közösségi identitás formálásának egyik kedvelt eszköze. A hazai és nemzetközi online fórumokon napról napra újabb és újabb látványos projekteket ismerhetünk meg, miközben nehéz eldönteni a nagyvonalú koncepciók valóban találkoznak-e a helyi közösség önképével, vagy csak önkényes tervezői ideák?

Kovács Attila diplomaterve épp erre a kérdésre ad a diplomaterven túlmutató választ. A hallgató saját településén keresett feladatot, ami egy diplomaterv témaválasztásánál gyakorta előfordul, azonban ezúttal a saját település nem csak ürügy volt, hanem személyesen megélt kihívás is. Csornán belül lakóhelyének közvetlen környezetében, a belvárosban talált feladatot. A saját település és az erős kötődés a diplomatervek esetében sokszor elfogultságot eredményez és ez megnehezíti a tárgyilagos elemzést és problémamegoldást, itt azonban fontos hangsúlyozni, hogy a személyes helyismeret valós problémafelvetéshez vezetett. Csorna főterének revitalizációja egy önmagán túlmutató kihívás. A magyar kis és középvárosok főterei jellemzően reprezentatív kialakításúak és az ezredfordulót követően elinduló köztérmegújítási programok is ezt az egyoldalú térhasználatot erősítették meg. Kovács Attila terve azonban épp ezt a kényszerű köztérhasználatot veszi revízió alá és kísérletet tesz egy strukturáltabb, életszerűbb és ezáltal élhetőbb települési főtér kialakítására. De mit is jelent ez az életszerűség egy főtér vagy köztér esetében?

A diplomaterv alapos előtanulmányokra épül. Ezek a tanulmányok azonban nem kötelező körökként lettek lefutva, hanem jól fókuszáltan a tervezést elindító kérdéseket fogalmazzák meg. A problémafelvetés egyrészt Csorna településtörténetét tárja fel, részletesen is rekonstruálva az épített környezet kialakulását. Ez az alaposság a beavatkozás előkészítése szempontjából is kulcsfontosságú, hisz a település főtérét rendkívül sokrétű építészeti örökség jellemzi. A történeti elemzések mellett a koncepcióalkotás szempontjából még meghatározóbbá vált a település térbeli szerkezetének elemzése. A diplomázó több léptékben, a főtérhez lépésről lépésre közelítve elemzi a település térhasználati sajátosságait, és ez a módszeresség pontos diagnózis felállításához vezet. A jelenlegi főteret ugyanis nem az adottságainak és a közösségi élet igényeinek megfelelően használják. Elsősorban reprezentatív kialakítása akadályozza meg a pezsgő hétköznapi életformák megtelepedését a

központban. A térbeli vizsgálat eredményeit a diplomázó által készített kérdőíves kutatás tovább részletezi. Az összeállított kérdéssor Csorna lakosait interjúvolja meg a településhez, épített környezethez és a térhasználatához fűződő viszonyokról. A visszajelzések rendkívül plasztikus képet adnak a település közösségének identitásáról és a lehetséges térhasználatokról, közösségi igényekről. A lakosság mellett a településfejlesztés kulcsszereplőivel is további interjúkat készített a diplomázó ezzel valószerűvé téve a diplomatervek szükségszerűen elvont jellegét. A személyes kötődés nem vezet elfogultsághoz, hanem valóban tárgyilagos problémafelvetésre épül. Nem a személyes vízióját akarja a közösségre erőltetni, hanem a közösségi igényeket felmérve keres építészeti feladatokat.

A tervezési koncepcióalkotás folyamatában – részben még a vizsgálatokhoz kapcsolódva - nagyon fontosnak tartom, hogy nem csak a magas minőségű külföldi példákat elemezte a diplomázó, hanem tudatosan a hazai köztérmegújításokat is áttanulmányozta. Ez a kettősség is erősíti a terv realitását, a megoldás nem egy, a globális trendeket lekövető, elvont víziót kíván Csorna központjára adaptálni, hanem a regionális lehetőségeket és közösségi igényeket alaposan felmérve keres személyes válaszokat.

A vizsgálat alapján felállított diagnózisra a terv komplex eszköztárral keresi a megoldást. A tér arányain könnyen túllendülő, nagyvonalú koncepciók helyett érzékeny, alkalmazkodó térbeli helyzeteket alakít ki. Építészet és köztérépítészet közt feloldódnak a diszciplináris határok, a pavilon szerű épületek nem is értelmezhetőek önmagukban, csak a közterületi rendszerrel összefüggésben. A hazai városokban megszokott reprezentatív, díszburkolatos közterek helyett a diplomázó egy strukturált köztérrendszerben gondolkodik. Jól használja ki a térsor eredeti tagoltságát, amit az újonnan elhelyezett építészeti elemekkel tovább tagol. A térformálás által lehetőség nyílik a funkcionális helyzetek megkülönböztetésére, a városi fórumot pezsgő kisközösségi helyzetek egészítik ki. A különféle közösségi és szabadidős használatok a város teljes életciklusát lefedik, így minden napszakban és évszakban étellel telítődhet a főtér.

A terv nagy értéke tehát a köztér térbeli és funkcionális struktúrájának érzékeny kialakítása, amit az építészeti és tájépítészeti részletekben is tovább gondol a hallgató. Az alkalmazott formai megoldások és részletképzések ugyanakkor már kissé sematikusak, a felületek és térbeli elemek megformálása kevésbé karakteres. A koncepcionális formálás leginkább a különböző funkciók, térbeli helyzetek tematikus értelmezéséből, formai megkülönböztetéséből hiányzik. A térsor egységes keretén belül érdemes lenne a mikro identitásokat, apró helyeket karakteresebben is megkülönböztetni, ezzel segítve a térbeli orientációt és a személyes kötődések kialakulását.

A karakteresebb formáláshoz kiindulást az új épületek „tördeltsége” adhat. A diplomázó érdekes felismerése a környezetet jellemző tördelt, fragmentált formák városi karaktert alakító jellege, amit a pavilon szerkezetében is megjelenített. Bár a pavilon szerkezetében is talán elnagyolt az értelmezése, de érdekes lenne ezt a fragmentált jellegét a kisléptékű térszervezés forma- és felületkezelésében megjeleníteni, értelmezni.

A formálás kérdésével szorosan összekapcsolódik a terv grafikai kidolgozottsága, amely még nem teljesen kiforrott. A helyszínrajzi ábrázolásnál nem különülnek el a meglévő és a tervezett építészeti elemek, a tömör fekete morfológiai ábrázolás túlságosan elnagyolt a köztér finom részletességű ábrázolásához képest. A köztérhasználatához érdemes lenne egy földszinti vezérszínti alaprajzot is felvázolni, ahol az épületek földszinti helyiségei – ha csak vázlatosan is – de megjelennek, hogy a külső-belső terek kapcsolatrendszeréről összetettebb kép rajzolódjon ki. A köztéri burkolatok ábrázolása realitásba hajlik, és ez a realitás jól kapcsolódhat a terv koncepcióját jellemző valószerű beavatkozáshoz, miközben a burkolati

osztások, eltérő felületek találkozása tekintetében elnagyolt marad. Ez az elnagyoltság a terv léptékéből is adódik, és természetesen nem kérhető számon a részletképzések végigtervezése, de épp ezért szükséges lenne a grafikában a léptéknek megfelelő absztraktabb grafikai ábrázolásmódot megtalálni, ezt az apró ellentmondást a grafikai eszköztár tovább gondolásával áthidalni.

Össességében a terv egy nagyon komplex térbeli helyzetre ad reális megoldást. Ez a realitás elsősorban a helyi közösséggel folytatott párbeszédéből fakad. A tervező nem egy előre eldöntött koncepcióval írja át a hely identitását, hanem képes saját tervezői akaratát a közösségi érdekeknek alávetni. Ezt az alapállást a diploma kiemelkedő értékének tartom és a tervet a tisztelt Bizottság figyelmébe ajánlom!

Wettstein Domonkos